21376 - Ezanın Okunuş Şekli

Soru

Cemaat namazından önce nasıl tekbir getirilir/ezan okunur? Söylenecek kelimeler nelerdir? Her cümle bir defa mı yoksa iki defa mı söylenir?

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem'den ezan ile ilgili sayılı rivayetler sabit olmuştur. Hadislerde varid olan tüm şekilleriyle ezanı okumak sünnettir. Böylece tüm rivayetlerle amel edilmiş olur ve ihtilafa son verilmiş olur.

Şeyh ibn Useymin şöyle dedi:

Ezanın rivayet edildiği tüm şekilleriyle okumak caiz olduğu gibi fitne ve şaşırtma olmadığı takdirde bazen bir şekilde bazen diğer şekilde ezan okumak gerekir.

Maliki mezhebine göre Ezan on yedi cümledir. Ezanın ilkinde iki defa tekbir getirir ve terci' yapılır. Terci': Kelime-i şehadetleri içinden gizlice okuduktan sonra sesli okur.

Şafii mezhebinde: Ezan on dokuz cümle olup başında dört defa tekbir getirilir ve terci' yapılır.

Her iki şekilde de hadisler varid olmasıyla birlikte bazen biri bazen diğeri ile ezan okumak daha iyidir. Kural şudur: Farklı şekillerde rivayet edilen ibadetler tüm şekilleriyle yerine getirilir. (el Şerhul mumti 2/51-52)

Hanbeli ve Hanefi mezhebi ise şöyle demişler: Ezan on beş cümle olup Bilal r.a'nun ezanıdır.

Maliki ve Şafii mezhebinin delili:

Ebu Mahzura'dan rivayet edildiğine göre Nebiyyullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) kendisine şu ezanı öğretmiştir:

Allâhu ekber, Allâhu ekber

Eşhedü en lâ ilâhe illallah, Eşhedü en lâ ilâhe illallah

Eşhedü enne Muhammeden resulullâh, Eşhedü enne Muhammeden resulullâh

Sonra tekrar şöyle demiştir:

Eşhedü en lâ ilâhe illallah, Eşhedü en lâ ilâhe illallah

Eşhedü enne Muhammeden resulullâh, Eşhedü enne Muhammeden resulullâh

Sonra iki defa Hayya-l'essalâh, iki defa da: Hayya-lelfelâh, Allah'u Ekber Allah'u Ekber, La ilahe illallah. (Muslim 379)

Bu hadis Maliki ve Şafii'nin delilidir. Çünkü başlangıcında tekbir iki şekilde varid olmuştur. Maliki mezhebinde olduğu gibi iki defa, ayrıca Şafii mezhebinde olduğu gibi dört defa varid olmuştur.

Nevevi Rahimehullah şöyle dedi:

Muslim rivayetinde olan bu hadiste "Allahu Ekber" iki defa zikredilmiş ancak Muslim rivayeti dışında "Allahu Ekber" dört defa zikredilmiştir.

El Kadi İyad Rahimehullah şöyle dedi: Muslim sahihinde el Farisi rivayetinde dört tekbir geçmektedir. Şafii, Hanefi, Hanbeli ve alimlerin cumhuru bu görüştedir. Maliki ise iki tekbir rivayetini esas alır ve bu hadisi delil getirirler.

Hanefi ve Hanbeli mezhebinin delili:

Abdullah b. Zeyd şöyle demiştir: Resulullah (Sallallahu aleyhi ve Sellem) halkı namaza toplamak maksadıyla çalınmak üzere bir çan yapılmasını emrettiği sıralarda idi. Ben uyurken (rüyamda) yanıma elinde çan taşıyan bir adam çıkageldi. Ben ona: Ey Allah'ın kulu! Bu çanı bana satmaz

mısın? Dedim. Onu ne yapacaksın? Dedi. Onunla (halkı) namaza çağıracağız, dedim. Sana bundan daha hayırlısını göstereyim mi? dedi. Ben de ona: Evet (göster), dedim. Dedi ki: "Şöyle dersin:

Allahu ekber. Allahu ekber.

Allahu ekber. Allahu ekber.

Eşhedu en la ilahe illallah

Eşhedu en la ilahe illallah

Eşhedu enne muhammeden resulullah

Eşhedu enne muhammeden resulullah

Hayya ale's-selah, hayya ale's-selah

Hayya ale'l-felah , hayya ale'l-felah

Allahu ekber. Allahu ekber.

La ilahe illallah

Sonra benden biraz uzaklaştı ve (şöyle) dedi; "Namaza kalktığın vakitte de (şöyle) dersin:

Allahu ekber. Allahu ekber.

Eşhedu en la ilahe illallah Eşhedu enne Muhammeden Resulullah

Hayya ale's-selah hayya ale'l-felah

Kad kameti's-salat. Kad kametu's-salat

Allahu ekber. Allahu ekber, La ilahe illallah."

Sabah olunca Resul-i Ekrem'e gelip gördüklerimi haber verdim.

"İnşallah hak rü'yadır. Bilal ile beraber kalk, gördüklerini ona öğret de ezanı o okusun. Çünkü onun sesi seninkinden daha gür ve tatlıdır" buyurdu. Bilal ile beraber kalktık. Ben ona öğretmeye başladım, o da okumaya (başladı). Abdullah b. Zeyd (devamla) dedi ki: Bu ezanı evinde işiten Ömer b. el-Hattab (r.a.) sür'atle dışarı çıktı ve "Ya Rasulullah, seni hak Nebi olarak gönderen Allah'a yemin ederim ki O'nun gördüğünü ben de gördüm" diyordu. (Bunun üzerine) Resul-i Ekrem (Sallallahu aleyhi ve Sellem) de: "Allah'a hamd olsun" buyurdu

(Ebu Davud 499, İbn Huzeyme 1/191, İbn Hibban 4/572, Sünen el Beyhaki 1/390)

Şeyhulislam İbn Teymiye şöyle dedi:

Bu bağlamda doğru görüş, hadis ehlinin mezhebi ve onlara tabi olanlarındır. Zira bunlar Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem'den rivayet edileni tümü geçerli sayarlar ve hiçbir ezan şeklini mekruh görmezler. Zira ezanın farklı şekillerde okunması, Kur'an-ı Kerim'de farklı kıraatların olması veya namazda farklı teşşehhütlerin olması gibidir. Hiç kimse Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem'in ümmetine sünnet kıldığı bir hususu mekruh göremez. Ancak bu ihtilafı; kin, nefret ve düşmanlığa sebep yapanlar ise "Dinlerini parça parça eden ve kendileri de değişik gruplara ayrılan kimseler"dir.

Sünnetin tam uygulama gereği, bazen bir şekli bazen de diğer şekli yapmaktır. Çünkü sünneti bırakıp başka bir şekle sürekli bağlanmak kişinin sünneti bidat, mustahabbı ise vacip yapmasına neden olur. Bu da ihtilafa neden olmaktadır. Müslümana düşen görev ise, cemaat namazı gibi önemli ibadetlerde ehli sünnet ve el cemaata sarılmak ve genel kurallara uymaktır.

Ezanda terci' yapmak imam Maliki ve Şafii'nin tercih ettikleri görüştür. Ancak Maliki tekbiri iki defa yapılmasını savunurken Şafii dört defa olduğunu savunur. Ebu Hanife ise terci'in yapılmasını doğru görmez, Hanbeli mezhebinde ise her iki uygulama sünnettir ancak bırakılması daha uygundur. Çünkü Bilal'in ezanı bu şekildeydi.

Kamet konusuna gelince: Maliki, Şafii ve Hanbeli mezhebinde tek okunur ancak iki defa okunması sünnettir. Ebu Hanife, Şafii ve imam Ahmed ikame sözcüğünün tekrarlanmasını savunurken İmam Maliki bu görüşe katılmaz. (Mecmu el Fetava 22/66-69)

En iyisini Allah bilir.